

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІКИ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НІДЕРЛАНДІВ

©2020 РАХМАН М. С., НЕСЕН М. А.

УДК 339.13(5).017
JEL: O52

Рахман М. С., Несен М. А. Статистичний аналіз економіки та зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів

Метою дослідження є: аналіз сучасної економіки та напрямів зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів із застосуванням економіко-статистичних методів; визначення проблем і перспектив розвитку; розробка проекту співпраці Нідерландів та України, а також розроблення шляхів поліпшення іноземних інвестицій. У статті надано характеристики валового внутрішнього продукту, зовнішнього боргу, зовнішньоторговельного обороту, структури експорту та імпорту, а також рівня реального ВВП на душу населення. Проведено структурний і динамічний аналіз експорту та імпорту Нідерландів за період 2014–2019 рр. Окремо проаналізовано індекс сезонності експорту та імпорту за період 2018–2019 рр. по кварталах, а також «сезонну хвилю» експорту та імпорту Нідерландів за цей самий період по місяцях. Обґрунтовано актуальність дослідження теоретичних аспектів статистичного аналізу економіки та зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів. Досліджено, що важливе місце в цьому напрямі займає аналіз зіставлення даних щодо обсягів структури та структурних зрушень експортно-імпортних операцій країни. Отримані результати дослідження можуть бути використані як у галузі навчання та економіки, так і конкретно в досліджуваній галузі. Вказано основні проблеми сучасної економічної ситуації в Нідерландах як на світовому, так і на внутрішньому ринку. Підбито підсумки та запропоновано вдосконалення функціонування зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів шляхом вживання визначених заходів.

Ключові слова: показники зовнішньої торгівлі, товарна структура експорту та імпорту, валовий внутрішній продукт, показники експортної та імпортної спеціалізації.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-17-22>

Рис.: 5. Бібл.: 14.

Рахман Махбубур Сидикович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Несен Марія Андріївна – студентка, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: nesenmaria5@gmail.com

УДК 339.13(5).017
JEL: O52

Рахман М. С., Несен М. А. Статистический анализ экономики и внешнеэкономической деятельности Нидерландов

Целью исследования является: анализ современной экономики и направлений внешнеэкономической деятельности Нидерландов с применением экономико-статистических методов; определение проблем и перспектив развития; разработка проекта сотрудничества Нидерландов и Украины, а также поиск путей улучшения иностранных инвестиций. В статье даны характеристики валового внутреннего продукта, внешнего долга, внешнеторгового оборота, структуры экспорта и импорта, а также уровня реального ВВП на душу населения. Проведен структурный и динамический анализ экспорта и импорта Нидерландов за период 2014–2019 гг. Отдельно проанализированы индекс сезонности экспорта и импорта за период 2018–2019 гг. по кварталам, а также «сезонная волна» экспорта и импорта Нидерландов за этот же период по месяцам. Обоснована актуальность исследования теоретических аспектов статистического анализа экономики и внешнеэкономической деятельности Нидерландов. Доказано, что важное место в этом направлении занимает анализ сопоставления данных по объемам структуры и структурных сдвигов экспортно-импортных операций страны. Полученные результаты исследования могут быть использованы как в области обучения и экономики, так и конкретно в исследуемой отрасли. Указаны основные проблемы современной экономической ситуации в Нидерландах как на мировом, так и на внутреннем рынке. Подведены итоги и предложены пути совершенствования функционирования внешнеэкономической деятельности Нидерландов путем принятия указанных мер.

Ключевые слова: показатели внешней торговли, товарная структура экспорта и импорта, валовый внутренний продукт, показатели экспортной и импортной специализации.

Рис.: 5. Библ.: 14.

Рахман Махбубур Сидикович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры маркетинга, менеджмента и предпринимательства, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Несен Марія Андреевна – студентка, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: nesenmaria5@gmail.com

UDC 339.13(5).017
JEL: O52

Rakhman M. S., Nesen M. A. A Statistical Analysis of the Economy and Foreign Economic Activity of the Netherlands

The research is aimed at analyzing the modern economy and directions of foreign economic activity in the Netherlands using the economic-statistical methods; defining the development challenges and prospects; elaborating a Netherlandian-Ukrainian cooperation project, as well as finding ways to improve foreign investment. The article provides characterizations of gross domestic product, external debt, foreign trade turnover, exports and imports structure, as well as

the level of real GDP per capita. Both the structural and the dynamic analyses of Netherlandian exports and imports for the period 2014-2019 are carried out. Separately analyzed are the index of seasonality of exports and imports for the period 2018-2019 per quarters, as well as a the «seasonal wave» of the Netherlandian exports and imports over the same period per months. The relevance of the research on the theoretical aspects of the statistical analysis of the economy and foreign economic activity of the Netherlands is substantiated. It is proved that the analysis of the comparison of data on the structure volumes and the structural shifts of the country's export-import operations holds an important place in this direction. The obtained results of the research can be used as in the field of education and economics, so in the research industry specifically. The main problems of the current economic situation in the Netherlands both on the world and national market are identified. The results are summed up and ways to improve the functioning of the Netherlands' foreign economic activities by taking these measures proposed.

Keywords: indicators of foreign trade, commodity structure of exports and imports, gross domestic product, export and import specialization indicators.

Fig.: 5. **Bibl.:** 14.

Rakhman Mahbubur S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: rahmanms0312@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7408-4049>

SPIN: <http://elibrary.ru/8568-2712>

Nesen Mariia A. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: nesenmaria5@gmail.com

Нідерланди мають сприятливе економічне становище завдяки своєму розташуванню в центрі Західної Європи. На даний момент економічна ситуація в королівстві знаходиться на високому рівні. За даними Європейського Союзу, країна займає 6 місце серед усіх учасників. Економіка країни орієнтована переважно на зарубіжні країни. А миролюбна політика приваблює більшість країн світу, створюючи нові та розвиваючи налагоджені економічні відносини.

Статистичний аналіз зовнішньої торгівлі є важливою інформаційною базою для всіх країн – учасниць зовнішньоекономічної діяльності, отже, інтерес науковців і практиків до зазначеної проблематики є досить високим.

Дослідженнями зовнішньоекономічної діяльності країн світу в цілому та Нідерландів зокрема займалися такі вчені, як: В. Л. Сельцовский, Л. І. Вишневецька, О. Лисунець, А. Шевченко, А. Гаврилюк, А. Гальчинський, В. Геець та ін. Проте, враховуючи швидкі зміни у світовій економіці, доцільним вважається подовження досліджень особливостей економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів.

Метою дослідження є аналіз сучасної економіки та зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів із застосуванням економіко-статистичних методів, визначення проблем і перспектив розвитку, а також розробка шляхів щодо поліпшення іноземних інвестицій і проекту співпраці Нідерландів та України.

Завданнями роботи є: визначення основних характеристик і діяльності функціонування економіки Нідерландів, статистичний аналіз економіки та зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів, розрахунок прогностичних значень, розробка проекту щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності країни.

Королівство Нідерланди – країна з багатовіковими комерційними та підприємницькими традиціями, духом космополітизму та толерантності. Остан-

німи роками Нідерланди переросли в найбільший у світі фінансовий, торговий, транспортний і промисловий центр з розвинутою інфраструктурою та потужним енергетичним сектором [6].

За даними Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ), Нідерланди, на які припадає лише 0,3% світового населення, займають 9 місце у світі серед країн-імпортерів та 2 місце серед країн-експортерів сільськогосподарської продукції та їжі (після США) [5].

У 2019 р. основними торговими партнерами Нідерландів були Німеччина (майже 28% загального експорту) та Бельгія (майже 13% експорту) [1].

Значну частку в географічному розподілі імпорту Нідерландів за 2019 р. займають країни Великої сімки (США, Японія, Німеччина, Британія, Франція, Італія) – майже 40% і Скандинавія (Норвегія, Данія, Швеція та Фінляндія) – 5,5% [2; 3].

Завдяки наявності найбільших морських портів та аеропортів країни, а також розвиненій дорожній мережі, Нідерланди позиціонують себе як «ворота в Європу». Нідерланди відіграють важливу роль на світовій економічній арені, чому сприяє високий рівень розвитку портової та аеропортної інфраструктури (порт Роттердама та транспортний вузол Шипхол), високотехнологічних галузей (нанотехнології, хімія, електроніка), сільськогосподарства (парникове господарство, квітникарство, точне землеробство), послуги (ресторанний і готельний бізнес, страховий і фінансовий сектор).

Однією з найважливіших галузей економіки Нідерландів є енергетика. Основна частина електроенергії виробляється тепловими установками. Зараз вугілля складає 25% споживання первинної енергії, але головну роль відіграє газ – 63%, натомість нафта та нафтопродукти складають лише 5%.

Щороку Нідерланди виробляють 60 млрд кВт·год електроенергії. Зараз працюють дві атомні електростанції – у Додеварді (50 МВт) і в Борселе (440 МВт).

Уряд схвалив будівництво вітрогенераторів. У 1983 р. у Ветті було встановлено пробний сонячний колектор площею 3500 квадратних метрів.

Нідерланди є експортоорієнтованою економікою й отримують понад дві третини свого ВВП від торгівлі товарами. Основна частина експорту належать таким категоріям: машини, ядерні реактори, котли (18,07% від загального експорту), мінеральне паливо (10,94%), продовольство (11,8%), хімічні продукти (6,7%), оптичні та медичні апарати (5,58%), пластик, залізо, сталь та алюміній (7,75%) та фармацевтична продукція (3,83%) [12].

Основну частину імпорту займають такі категорії: паливо (20,06% від загального обсягу імпорту), електричні машини (19,21%), машини, включаючи комп'ютери (17,29%) та транспортні засоби (7,52%).

У 2019 р. Нідерланди експортували продукцію на суму 577 млрд дол. США та імпортували – на 497 млрд дол. США, у результаті чого негативне сальдо торгівлі становило 80 млрд дол. США. Того ж року ВВП Нідерландів становив 951 млрд дол. США, а його ВВП на душу населення – 53 тис. дол. США [11].

Зовнішньоторговельний оборот за 2014 р. склав 1041 млрд дол.: за 2015 р. – 828 млрд дол. США, за 2016 р. – 836 млрд дол. США, за 2017 р. – 966 млрд дол. США, за 2018 р. – 1042 млрд дол. США і за 2019 р. – 1074 млрд дол. США.

У 2015 р. абсолютний приріст імпорту склав 79 млрд дол. США, а вже у 2016 р. – 1 млрд дол. США; у 2017 р. – 47 млрд дол. США, у 2018 р. – 48 млрд дол. США, у 2019 р. – 10 млрд дол. США. Абсолютний приріст експорту: у 2015 р. дорівнював 213 млрд дол. США, у 2016 р. – 8 млрд дол. США, у 2017 р. – 130 млрд дол. США, у 2018 р. – 76 млрд дол. США, у 2019 р. – 32 млрд дол. США.

Тенденції експорту та імпорту демонструють розвиток міжнародної торгівлі у всесвітній структурі

торгівлі товарами. У 2015–2016 рр. відбулося значне уповільнення економічного зростання [8].

Проте це сталося через світову економічну кризу, і за три роки, що передували цьому періоду, нідерландська економіка зростала в середньому майже на 4% щорічно, що набагато вище, ніж у середньому по ЄС (рис. 1).

Порівняно з 2014 р. експорт у 2015 р. зменшився на 134 млрд дол. США, а імпорт – на 79 млрд дол. США. Але якщо порівнювати 2018 та 2019 рр., ситуація буде протилежна: експорт товарів збільшився на 22 млрд дол. США, а імпорт – на 10 млрд дол. США.

Товарний експорт Нідерландів за 2019 р. складає 577 млрд дол. США, що є найбільшим показником протягом останніх шести років. Так само і товарний імпорт – 497 млрд дол. США. Зовнішньоторговельний оборот і баланс Нідерландів з кожним роком зростає, у структурі зовнішньоекономічної діяльності експорт переважає над імпортом. Найбільшу відкритість економіка Нідерландів мала у 2014 р. (116,65%) [9].

За період 2014–2019 рр. відбулося повільне збільшення темпів зростання експорту, імпорту та ВВП. Це говорить про збільшення обсягів торгівлі, оптимізацію економічної діяльності Нідерландів, зрушення в товарній структурі експорту та імпорту, поширення усталених і довгострокових відносин тощо. Незважаючи на те, що у 2015 р. абсолютні прирости експорту та імпорту були від'ємні, з кожним наступним роком досліджувані показники покращувалися.

Так, якщо порівнювати 2016 та 2017 рр., то абсолютний приріст експорту збільшився з 8 млрд дол. США до 13 млрд дол. США, так само й абсолютний приріст ВВП – збільшився з 18,19 млрд дол. США до 49,74 млрд дол. США.

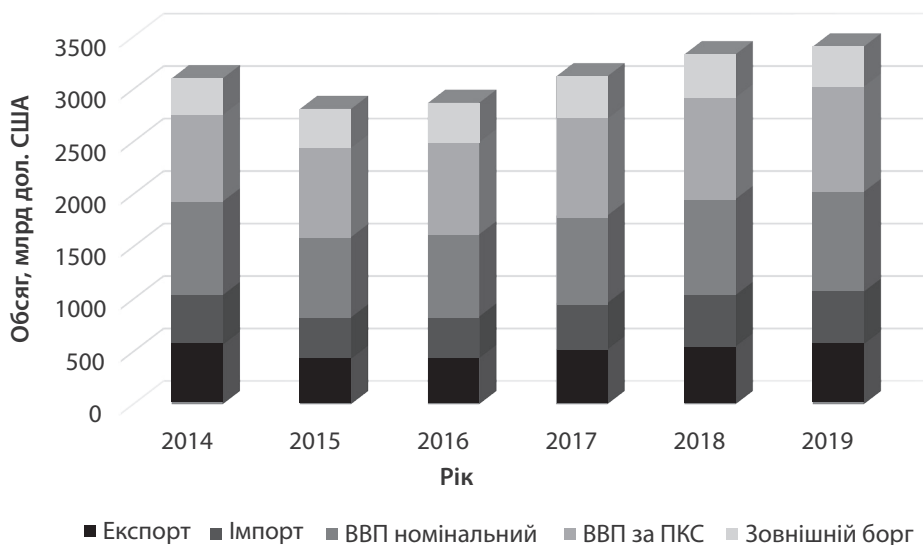

Рис. 1. Динаміка основних показників економіки за період 2014–2019 рр. млрд дол. США

Джерело: побудовано за [10].

Показники експорту, імпорту та ВВП Нідерландів за період 2014–2019 рр. зростають у середньому стабільно, адже починаючи з 2015 р. бачимо повільне збільшення темпів приросту, незважаючи на різкий спад з 2014–2015 рр. Так, у 2019 р. абсолютний приріст імпорту склав 10 млрд дол. США, абсолютний приріст експорту – 32 млрд дол. США, а абсолютний приріст ВВП – 36,48 млрд дол. США. За 2014–2019 рр. середньорічні темпи зростання експорту склали 100,21%, середньорічні темпи зростання ВВП – 101,28%, середньорічні темпи зростання населення – 100,47%, середньорічні темпи зростання зовнішнього боргу – 101,9% (рис. 2).

Найбільшої відмітки індекс сезонності досягає в 4 кварталі, а найменшої – у 3 кварталі. Максимальні показники досягаються в середині осені – у жовтні. Експорт склав 51 768 млн дол. США, а імпорт – 40 349 млн. дол. США. У квітні для

експорту та імпорту характерна тенденція спаду, що свідчить про весняну схильність до зменшення обсягів зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів [13]. На базі отриманих даних побудуємо індекс сезонності по кварталах (рис. 3) та графік сезонної хвилі (рис. 4).

Профіцит торгівлі в Нідерландах збільшився до 6,15 млрд дол. США в березні 2020 р. з 5,514 млрд дол. США у попередньому місяці того ж року. Це найбільше сальдо торгівлі з листопада 2020 р., оскільки імпорт знизився до 49,7 млрд євро, зменшившись за рахунок скорочення закупівель корисних копалин, транспортного обладнання та одягу. На основі товарних об'ємів експорту та імпорту побудуємо прогнозу модель (рис. 5).

Нідерландам вдалось у 2015 р. подолати рецесію та продемонструвати незначні показники економічного відновлення. Так, у 2015 р. обсяг експорту склав 437 млрд дол. США, а вже у 2016 р. – 444 млрд

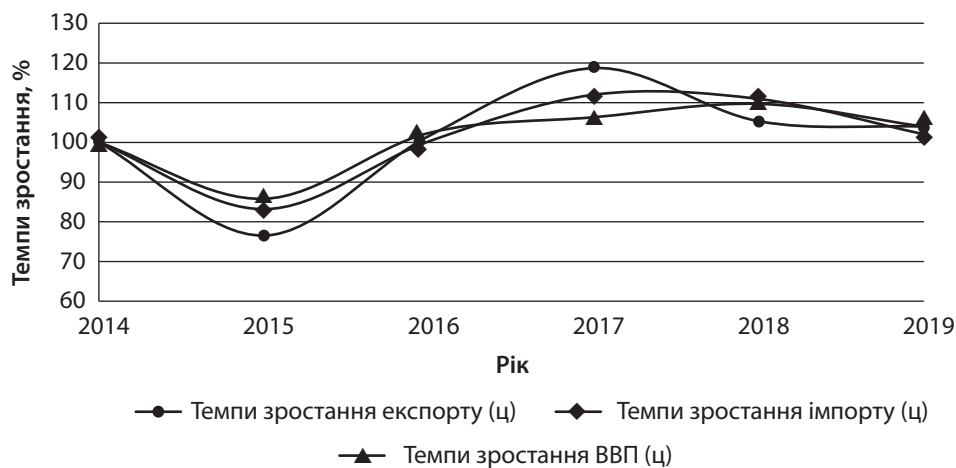

Рис. 2. Графічне зображення темпів зростання експорту, імпорту та ВВП Нідерландів за період 2014–2019 рр., %
Джерело: побудовано за [4].

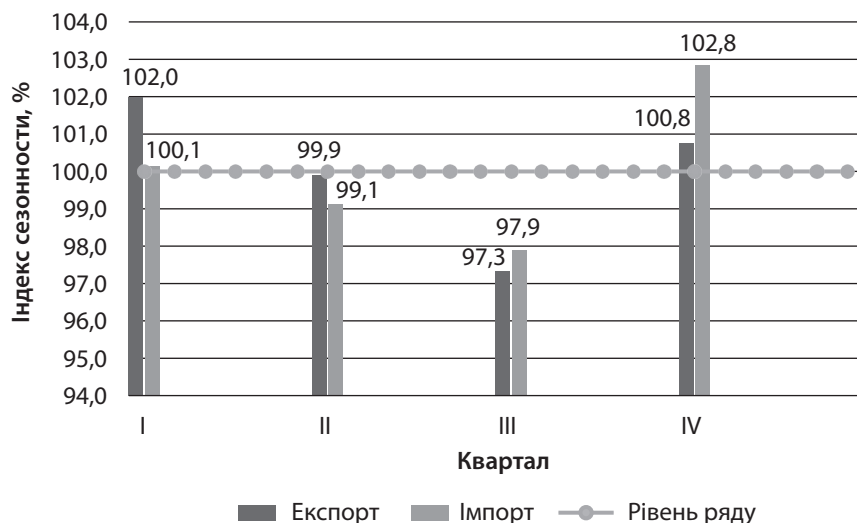

Рис. 3. Індекс сезонності експорту та імпорту Нідерландів по кварталах за 2018–2019 рр., %
Джерело: побудовано за [10].

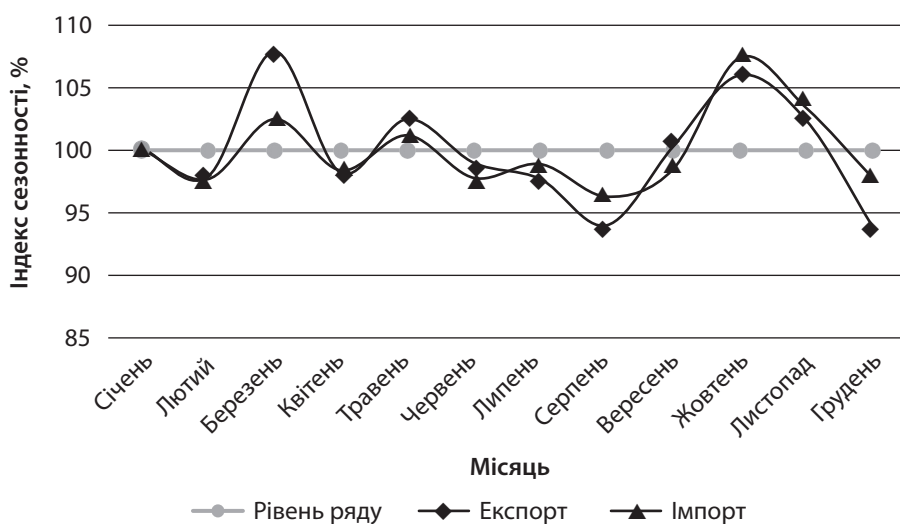

Рис. 4. Сезонні хвилі експорту та імпорту Нідерландів за 2018–2019 рр., %

Джерело: побудовано за [10].

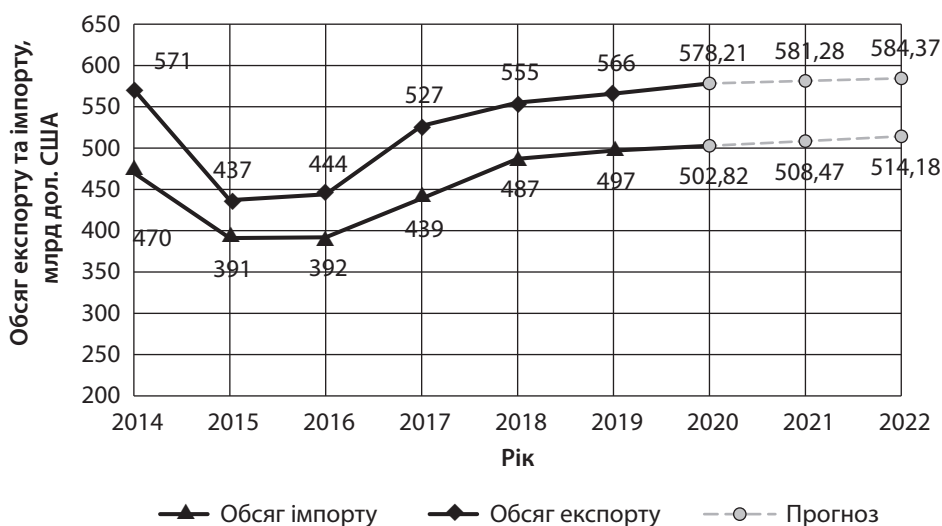

Рис. 5. Прогноз обсягів експорту та імпорту Нідерландів, млрд дол. США

Джерело: побудовано за [14].

дол. США. Імпорт у 2015 р. склав 391 млрд дол. США, а у 2016 р. – 392 млрд дол. США.

Нідерланди утримують 11 місце в рейтингу найбільших експортних ринків України з часткою 2,4% від загального обсягу, при цьому займають 16 позицію як імпортер в Україну (частка 1,2%) [12].

Поліпшення функціонування зовнішньоекономічної діяльності Нідерландів можна досягти шляхом вживання таких заходів:

- ✦ підтримувати місцеві компанії Нідерландів, що розвиваються;
- ✦ стимулювати вітчизняні підприємства щодо надання їх знань і сприяти інноваційним рішенням для місцевого розвитку;
- ✦ удосконалити правила роботи учасників ринку та дотримуватися чітких принципів і процедур;

- ✦ розвивати систему внутрішнього ринку з урахуванням міжнародної практики та запроваджувати нові види міжнародних розрахунків;
- ✦ сприяти покращенню умов для ведення бізнесу;
- ✦ значно розширити пільги щодо зменшення робочого часу та підтримки доходу для самозайнятих, які вже відчували широке застосування;
- ✦ стимулювати експорт і забезпечити рівновагу платіжного балансу.

Нідерланди – це високорозвинена країна Європи та взагалі світу. Сукупний ВВП Нідерландів у 2019 р. склав 951 млрд дол. США, що в перерахунку на душу населення складає 5506 тис. дол. США [6].

Економічний розвиток Нідерландів забезпечується завдяки вигідному географічному положенню, що перетворило цю країну на могутню морську країну та на транспортні ворота Європи.

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день Нідерланди є країною зі збалансованою економікою, у якої є вразливе місце – залежність від зовнішньої торгівлі. Рівень інфляції та безробіття у країні відносно низькі, платіжний баланс має додатне сальдо. Важливу роль в економіці відіграють транспортні та ділові послуги. Роттердам вважається найкрупнішим портом у світі. У Роттердамі та Амстердамі знаходяться штаб-квартири багатьох провідних транснаціональних корпорацій світу [7].

Промисловість країни базується на виробництві харчів, устаткування, електротехніки та електроніки, машин, переробці нафтопродуктів та нафти. Імпорт та експорт характеризуються збалансованою структурою з високою часткою внутрішньогалузевої торгівлі.

У даний час зростає частка експорту Нідерландів у держави Центральної та Східної Європи. Однак тут основна проблема – висока собівартість нідерландської продукції, що може стати перешкодою в розвитку цього напрямку. Проте уряд має намір розширити мережу своїх представництв у Східній Європі, у зв'язку з чим розроблено і вже діють шість спеціальних урядових програм зі стимулювання діяльності нідерландських підприємств у цьому регіоні.

Однією з найгостріших проблем у країні є встановлення надійного контролю над навколишнім середовищем. Тут Нідерланди займають лише 13 місце серед країн Європи. Основними перешкодами для подальшого розвитку Нідерландів укладачі рейтингу називають високий рівень безробіття та низький доступ до кредитних та інших банківських послуг (9 місце в Європі) через наслідки економічної кризи.

Разом із тим, зростання інвестицій в освітній, науковий, промисловий і соціальний сектори економіки має, на наш погляд, врешті-решт привести до вирішення проблем на ринку праці та значного зниження рівня безробіття. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Netherlands exports, imports and trade balance By Country 2018. URL: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/NLD/Year/2018/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>
2. Government of the Netherlands: Taxes on imported goods. URL: <https://www.government.nl/topics/export-import-and-customs/taxes-on-imported-goods>
3. Holland: Export & import. URL: <https://www.hollandtradeandinvest.com/business-information/export--import>
4. Netherlands GDP. URL: <https://tradingeconomics.com/netherlands/gdp>
5. Netherlands Top 10 Exports. URL: <http://www.worldstopexports.com/netherlands-top-10-exports/>
6. Экономика Нидерландов – четвертая в мире. URL: <http://www.eurogates.ru/news/a/8124/gollandskaya-ekonomika-pyataya-mire/>

7. Экономика Нидерландов. URL: <http://hogen-mogen.ru/country/economics/>
8. Netherlands Balance of Trade. URL: <https://tradingeconomics.com/netherlands/balance-of-trade>
9. Нидерланды: импорт и экспорт. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Netherlands/TOTAL>
10. Мировой атлас данных. Голландия. URL: <https://knoema.ru/atlas/Голландия>
11. Економіка в цифрах: Нідерланди. URL: <https://www.ucci.org.ua/uploads/files/5abe37fdcfb5a935809203.pdf>
12. Основні показники зовнішньої торгівлі України. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini
13. OES: Netherlands. URL: <https://oec.world/en/profile/country/nld/>
14. Economic forecast for the Netherlands. URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/netherlands/economic-forecast-netherlands_en

REFERENCES

- “Economic forecast for the Netherlands”. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/netherlands/economic-forecast-netherlands_en
- “Ekonomika Niderlandov – chetvertaya v mire” [The Netherlands Has the Fourth Largest Economy in the World]. <http://www.eurogates.ru/news/a/8124/gollandskaya-ekonomika-pyataya-mire/>
- “Ekonomika Niderlandov” [Economy of the Netherlands]. <http://hogen-mogen.ru/country/economics/>
- “Ekonomika v tsyfrakh: Niderlandy” [Economy in Numbers: The Netherlands]. <https://www.ucci.org.ua/uploads/files/5abe37fdcfb5a935809203.pdf>
- “Government of the Netherlands: Taxes on imported goods”. <https://www.government.nl/topics/export-import-and-customs/taxes-on-imported-goods>
- “Holland: Export & import”. <https://www.hollandtradeandinvest.com/business-information/export--import>
- “Mirovoy atlas dannykh. Gollandiya” [World Data Atlas. Holland]. <https://knoema.ru/atlas/Голландия>
- “Netherlands Balance of Trade”. <https://tradingeconomics.com/netherlands/balance-of-trade>
- “Netherlands exports, imports and trade balance By Country 2018”. <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/NLD/Year/2018/TradeFlow/EXPIMP/Partner/by-country>
- “Netherlands GDP”. <https://tradingeconomics.com/netherlands/gdp>
- “Netherlands Top 10 Exports”. <http://www.worldstopexports.com/netherlands-top-10-exports/>
- “Niderlandy: import i eksport” [Netherlands: Import and Export]. <https://trendeconomy.ru/data/h2/Netherlands/TOTAL>
- “OES: Netherlands”. <https://oec.world/en/profile/country/nld/>
- “Osnovni pokaznyky zovnishnyoi torhivli Ukrainy” [The Main Indicators of Ukraine's Foreign Trade]. http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini